

JAARVERSLAG 2023

STEUNPUNT **MONUMENTENZORG** FRYSLÂN

22 februari 2024

INHOUDSOPGAVE

	Bldz.
1. JAARVERSLAG 2022	
1.1 TEN GELEIDE	2
1.2 BESTUUR	3
1.3 ORGANISATIE	
1.3.1 ALGEMEEN	3
1.3.2 PERSONELE SAMENSTELLING	3
1.3.3 ZIEKTE	4
1.3.4 HUISVESTING	4
1.3.5 MATERIEEL	4
1.4 FUNCTIES	
1.4.1 KERNFUNCTIES	4
1.4.2 ONDERSTEUNINGSFUNCTIE	4
1.4.3 PLATFORMFUNCTIE	5
1.5 TAKEN	
1.5.1 KERNTAKEN	5
1.5.2 NEVENTAKEN	5
1.6 PRODUCTEN EN DIENSTEN	
1.6.1 ONBETAALDE DIENSTVERLENING	6
1.6.2 BETAALDE DIENSTVERLENING	9
1.6.3 WERKBUDGET VRIJWILLIGERSORGANISATIES	11
1.6.4 NETWERKOVERLEG	13
1.6.5 BEWUSTWORDING KENNISBEVORDERING EN PUBLIEKSBEREIK	15
1.6.6 ONDERSTEUNING PARTICULIER INITIATIEF	17
1.6.7 KENNISCENTRUM HERBESTEMMING NOORD	19
2. PRODUCTVERANTWOORDING	21

1. INLEIDING

1.1 TEN GELEIDE

Dit Jaarverslag is het tweeëntwintigste betreffende een volledig boekjaar in het bestaan van onze stichting Steunpunt Monumentenzorg Fryslân. Het betreft het éénentwintigste jaar van ons functioneren.

In al onze eerdere jaarverslagen, brachten wij jaarverslag en jaarrekening in één document uit. Door wijziging van regelingen op het gebied van accountancy, maar ook door de nieuwe systematiek van verantwoording bij de provincie Fryslân (zie hierna), zijn het jaarverslag en de jaarrekening twee afzonderlijke documenten geworden. Hiermee is in 2018 gestart.

De provincie Fryslân heeft namelijk in haar brief van 24 mei 2016 aangegeven, dat zij voor de verstrekking van nieuwe subsidies c.q. de afhandeling van de boekjaarsubsidies een nieuwe meerjarige systematiek van vier jaar wil laten gelden. De huidige periode loopt nu van 2021 t/m 2024.

Op basis van deze nieuwe systematiek heeft pas voor 1 mei 2025 de subsidie verantwoord te worden (met controleverklaring). Een jaarrekening met controleverklaring per jaar is dus over de jaren 2021, 2022 en 2023 niet nodig. De tussentijdse verantwoording vindt nu plaats door in het tweede kwartaal van elk kalenderjaar (vanaf 2018) de voortgang met de provincie Fryslân te bespreken, op basis van een door ons op te stellen voortgangsrapportage. In deze rapportage dient een overzicht te zitten van de activiteiten waarvoor subsidie is verleend, met een vergelijking tussen de nagestreefde en gerealiseerde doelstellingen en daarbij een toelichting over kosten en opbrengsten.

Dit jaarverslag 2023 dient dan ook als voortgangsrapportage richting provincie Fryslân. We hebben het echter uitgebreider weergegeven conform wij in het verleden gewend waren, omdat we niet alleen een compleet beeld van ons functioneren willen hebben, maar vooral ook omdat dit overeenkomt met de systematiek van verantwoording die wij in de jaren 2021 t/m 2024 voor ogen hebben (samenstellingsverklaringen) en de aansluiting met de uiteindelijke productverantwoording. Dit jaarverslag is dan ook opgesteld volgens de richtlijnen voor de jaarverslaggeving voor organisaties zonder winststreven en schetst een beeld van de uitgevoerde werkzaamheden en van de inhoudelijke ontwikkelingen. Dit document schetst dus een compleet beeld van het reilen en zeilen van het steunpunt monumentenzorg Fryslân in 2023.

1.2 BESTUUR

Aan het hoofd van de organisatie staat het bestuur. Het bestuur is belast met het besturen van de stichting. De bestuursleden genieten geen beloning voor hun werkzaamheden, maar hebben wel recht op vergoeding van de door hen in de uitoefening van hun functie gemaakte kosten. De samenstelling van het Bestuur was in 2023 als volgt:

Voorzitter:	mevrouw dr. J. Liemburg
Vice-voorzitter:	mevrouw drs. H.D. Postma
Secretaris:	mevrouw drs. M.F. Fermo
Penningmeester:	de heer B.H. S. Kraan AA
Bestuurslid:	de heer mr. T. Binnema (bestuurslid juridische zaken).

De zittingsperiode voor bestuursleden is vier jaar. Na afloop van een zittingsperiode zijn de bestuursleden nog voor slechts één zittingsperiode herbenoembaar. Het Bestuur kwam in 2023 drie maal fysiek bijeen, en wel op 13 maart, 4 september en 6 december.

1.3 ORGANISATIE

1.3.1 ALGEMEEN

Voor het uitvoeren van de werkzaamheden die voortvloeien uit de doelstellingen die het stichtingsbestuur wil realiseren, de functies die wij wensen te vervullen, de taken die wij voor ogen hebben en de diensten die wij wensen te leveren, hebben wij een uitvoerend bureau dat uit een directeur en per 1 oktober 2023 vier medewerkers (twee consultants en een administratief coördinator) bestaat.

1.3.2 PERSONELE SAMENSTELLING

De personele invulling van onze stichting, kende in 2022 de volgende taakomschrijving:

Directeur (Dick Bloemhof). Werkzaamheden:

- project- en dagelijkse leiding van de stichting steunpunt monumentenzorg en haar activiteiten
- dagelijkse leiding over het personeel van de stichting (consultanten en administratief coördinator)
- voorbereiding en uitvoering van het vastgestelde beleid en de advisering van het bestuur
- verdere (organisatorische) ontwikkeling van het steunpunt
- acquisitie van opdrachten (betaalde dienstverlening)
- uitvoering / projectleiding
- vormgeven aan en voorzitten van het monumentenspreekuur en netwerkoverleg
- initiëren verdere ontwikkeling gezamenlijke huisvesting

- vertegenwoordiger van het steunpunt, naar klanten (gemeenten) en naar subsidieverstrekkers (rijk en provincie), en in contacten met andere steunpunten in den lande
- ontwikkeling van de bundeling van krachten en initiëren samenwerking huisvestingspartners
- leveren van diensten en producten op het gebied van gemeentelijk beleid, projecten, voorlichting en (financieel) administratieve zaken (o.a. subsidies) als een soort algemeen consultant.

technisch-consulent (Gerard van Dijk). Werkzaamheden:

- het leveren van producten en diensten aan gemeenten, aangaande restauraties (opstarten, ondersteuning bij en berekenen van subsidiabele restauratiekosten, begeleiden, eindcontrole enz.), monumentenvergunningen, gemeentelijke monumentenlijsten (ondersteuning bij voorbereiding en opstellen ervan, vervaardigen lijst), waardestellingen (waarde-advies in individuele gevallen, advies inzake aanwijzing, doorlichting monumentenlijst), bouwhistorisch onderzoek en projecten (opdrachten voor cultuurhistorische verkenningen, cultuurhistorische effectrapportages, cultuureducatie enz.);
- het leveren van ondersteuning aan gemeenten en ook aan particuliere instellingen, aangaande bijvoorbeeld onderhoudsvraagstukken;
- het leveren van algemene en specifieke informatie en adviezen aan gemeenten, particuliere instellingen en monumenteneigenaren;

administratief coördinator (Marleen Pennewaard). Werkzaamheden:

- agendering en verslaglegging van zowel het monumentenspreekuur als het netwerkoverleg
- invulling geven aan de helpdesk, het geven van inlichtingen en het doorverwijzen naar specialisten
- organiseren bijeenkomsten en het leveren van secretariële ondersteuning en inhoudelijke inbreng
- administratieve werkzaamheden ten behoeve van de stichting steunpunt monumentenzorg,
- het leveren van algemene informatie en adviezen aan gemeenten, particuliere instellingen en monumenteneigenaren op het gebied van subsidies, financiën, administratieve problemen
- administratieve en/of secretariële ondersteuning of desgewenst voeren van secretariaat van particuliere monumenteninstellingen (automatisering, vergaderstukken, correspondentie e.d.)
- inhoudelijke ondersteuning en advisering bij procedures e.d.
- uitvoering betaalde dienstverlening
- secretariaat van het Platform Fryske Monuminte-Organisaasjes

Consulent monumentenzorg (Harm Haitsma). Werkzaamheden:

- het leveren van producten en diensten aan gemeenten, aangaande restauraties (opstarten, ondersteuning bij en berekenen van subsidiabele restauratiekosten, begeleiden, eindcontrole enz.), monumentenvergunningen, gemeentelijke monumentenlijsten (ondersteuning bij voorbereiding en opstellen ervan, vervaardigen lijst), waardestellingen (waarde-advies in individuele gevallen, advies inzake aanwijzing, doorlichting monumentenlijst), bouwhistorisch onderzoek en projecten (opdrachten voor cultuurhistorische verkenningen, cultuurhistorische effectrapportages, cultuureducatie enz.);
- het leveren van ondersteuning aan gemeenten en ook aan particuliere instellingen, aangaande bijvoorbeeld onderhoudsvraagstukken;
- het leveren van algemene en specifieke informatie en adviezen aan gemeenten, particuliere instellingen en monumenteneigenaren.

Medewerker bouwhistorie (Renate van der Meulen) Werkzaamheden:

Vanwege het grote aantal opdrachten voor inventarisaties van karakteristieke panden en gemeentelijke monumenten, is bouwhistoricus Renate van der Meulen per 1 oktober 2023 aangesteld (vooreerst voor de duur van een jaar) voor de inventarisatie in de gemeente Noardeast-Fryslân en daarnaast voor het uitvoeren van bouwhistorische onderzoeken in opdracht. Het overgrote deel van haar werkzaamheden behoort derhalve tot de betaalde dienstverlening.

Archeologie (Josje van Leeuwen en Maaïke Honshorst). Voor werkzaamheden op het gebied van de archeologie, wordt vanaf 1 oktober 2019 Buro De Brug ingehuurd. Dit betrof in eerste instantie alleen Josje van Leeuwen, maar door de drukte van werkzaamheden worden deze ook door Maaïke Honshorst uitgevoerd. Dit betreft zowel werkzaamheden in het kader van de onbetaalde, als betaalde dienstverlening.

1.3.3 ZIEKTE

Het aantal ziekte-dagen in 2023 bedroeg xx.

Jaar:	Aantal ziekte-dagen:	Ziektepercentage
2023	6	0,8 %
2022	12	1,5 %
2021	3	0,4 %
2020	7	1,0 %
2019	7	1,0%
2018	9	1,3%
2017	65	7,1 %
2016	10	1,3 %

1.3.4 HUISVESTING

In februari 2005 zijn de stichtingen Steunpunt Monumentenzorg Fryslân, Alde Fryske Tsjerken, Behoud Kerkelijke Gebouwen in Friesland en de Monumentenwacht Fryslân gaan samenwonen in het "Monumintehûs" op de 1e verdieping van het pand Emmakade 59 te Leeuwarden. Hier zijn ook de huisvestingsfaciliteiten (postbus, archief- en vergaderruimte, één flexibele werkplek enz.) beschikbaar voor de stichting De Fryske Mole, Provinciale Commissie Friesland van Bond Heemschut, de stichting Waterschapserfgoed, de stichting Industrieel Erfgoed Friesland, de Boerderijenstichting Fryslân en de stichting Staten en Stinzen. De stichting Beheer Kerkelijke Gebouwen in Noord-Nederland heeft het Monumintehûs per 1 mei 2023 verlaten. Dit heeft een periode van een half jaar tot een aanzienlijke stijging van de huurkosten geleid voor de andere drie hoofdbewoners, ons Steunpunt inclusief. In De huurprijs van onze gezamenlijke vleugel aan de Emmakade bedroeg in 2023 (inclusief energie, water en heffingen) in totaal € 91.181 (incl. btw). Door de kostendeling met de andere drie stichtingen en de genoemde lastenverzwaring als gevolg van het vertrek van de SBKGN-N, is aan deze huurlasten in 2023 een bedrag van € 19.453 uitgegeven.

1.3.5 MATERIEEL

In 2023 is computerapparatuur c.a. aangeschaft ten behoeve van de nieuwe medewerker bouwhistorie en een nieuwe camera voor inventarisatie-opdrachten. De hardware-kosten ad. € 2.554 zijn als afschrijving geactiveerd.

1.4 FUNCTIES

1.4.1 KERNFUNCTIES

De twee kern- c.q. hoofdfuncties die vanuit het begin van de steunpuntgedachte nog steeds de basis van elk steunpunt vormen en ook door ons in 2021 weer als kernfuncties zijn vervuld, zijn de:

- **Ondersteuningsfunctie**; het ondersteunen van (met name) gemeenten bij de uitvoering van de decentrale gebouwde en archeologische monumentenzorg.
- **Platformfunctie**; het bieden van een platform waarop de verschillende bij de monumentenzorg betrokken partijen informatie uitwisselen en de krachten bundelen.

1.4.2 ONDERSTEUNINGSFUNCTIE

Binnen de ondersteuningsfunctie wordt een onderscheid gemaakt tussen betaalde en onbetaalde dienstverlening. Wij gaan bij iedere vraag om ondersteuning na of er sprake is

van onbetaalde dan wel betaalde dienstverlening. Uitgangspunt hierbij blijft hetgeen landelijk is vastgelegd, namelijk: “steunpunten brengen aan gemeenten geen kosten in rekening voor de levering van diensten die tot het takenpakket van rijk of provincie behoren. Het steunpunt zal wel kosten in rekening kunnen brengen bij de uitvoering van taken die feitelijk tot de verantwoordelijkheid van de gemeentelijke overheid behoren”. Wij maken bij onbetaalde dienstverlening een onderscheid in drie verschillende producten: de (telefonische) helpdesk (inclusief website), spreekuren en onbetaalde adviezen (consulten). Dit bestaande product ‘onbetaalde dienstverlening’ is ook in 2022 onverkort gehandhaafd. Nog altijd is er een grote vraag om informatie en advies, zowel door particulier als lagere overheid. Deze onbetaalde dienstverlening was per 2011 al uitgebreid met het onderdeel archeologie.

Bij betaalde dienstverlening ontstaat bij de steunpunten de meeste diversiteit, zowel qua invulling met producten en diensten als qua financiële pijler onder het steunpunt. Immers, de steunpunten kunnen maatwerk leveren. Bovendien zijn wij door onze deskundigheid en onafhankelijke positie, goed in staat om te fungeren als opdrachtnemer van rijk, provincies en/of gemeenten. Wij hebben dan ook een breed scala aan diensten en producten: advisering over gemeentelijke monumentenlijsten, waardestellingen van panden of objecten, gemeentelijk beleid ontwikkelen en vervanging van monumenten-ambtenaren bij o.a. ziekte. Het spreekt voor zich dat deze ‘betaalde dienstverlening’ niet door de provincie wordt gesubsidieerd. Over dit product hoeft dus aan deze subsidiënt geen verantwoording te worden afgelegd. Voor een goed overzicht van de activiteiten van het steunpunt brengen wij dit niettemin wel in beeld, daar een belangrijk deel van de te realiseren doelstellingen ook door middel van opdrachten kan worden bewerkstelligd. Deze betaalde dienstverlening was al in 2011 uitgebreid met archeologie, in die zin dat door de door ons ingehuurd archeoloog taken zullen worden verricht die des gemeentes zijn en die door hen dan ook dienen te worden betaald

1.4.3 PLATFORMFUNCTIE

Ten aanzien van de platformfunctie, fungeerden wij t/m 2010 altijd als faciliterend bureau door het organiseren van tenminste twee vormen van geregeld overleg; bouwplanoverleg (BPO) en ruimtelijk planoverleg (RPO). Deze twee overlevormen waren gericht op afstemming, zo mogelijk consensus bewerkstelligen en onderlinge kennis- en informatie-uitwisseling tussen met name de overheden, op het gebied van bouwplannen, vergunningaanvragen en adviesaanvragen ex artikel 11 monumentenwet (BPO) en op het gebied van ruimtelijke plannen en adviesaanvragen met implicaties voor de cultuurhistorie (RPO).

Per 1 januari 2014 was er binnen de platformfunctie alleen nog het samengevoegde product *Netwerkoverleg -bijeenkomsten (NO/NB)*. In december 2014 is een nieuwe vorm

van het BPO weer ingevoerd, het *Monumentenspreekuur 2.0*. De uren hiervoor zijn ondergebracht bij het product NO/NB.

1.5 TAKEN

1.5.1 KERNTAKEN

De stichting steunpunt monumentenzorg Fryslân heeft de volgende drie kerntaken:

- 1. Helpdesk**
 - Informatiepunt; vragen beantwoorden rechtstreeks of verwijzen
 - Contactpunt; registratie knelpunten en probleeminventarisatie
 - Meldpunt; signalering en melding
 - Spreekuur
 - Website
 - 2. Platform**
 - faciliteren monumentenspreekuur
 - faciliteren netwerkoverleg
 - 3. Ondersteuning**
 - *onbetaalde dienstverlening*; het afhandelen van allerlei informatievragen en vragen om advies, uiteenlopend van vragen over vergunning- en subsidieverlening tot vragen over de vormgeving van het gemeentelijk monumentenbeleid en tot de aan te brengen kleurstelling op een bepaald pand.
 - *betaalde dienstverlening*; het aanbieden en leveren van diensten en producten aan gemeenten, particuliere organisaties en andere derden. Het betreft hier diensten en producten aan en voor de overheid die op grond van beleid of op grond van wet- en regelgeving tot de exclusieve verantwoordelijkheid van die betrokken overheid behoort, en diensten en producten aan en voor particuliere instellingen en andere derden (projecten bijvoorbeeld) indien in opdracht van deze derden diensten, producten of projecten worden uitgevoerd en/of geleverd.
- #### 1.5.2 NEVENTAKEN
1. Onderlinge informatie- en kennisuitwisseling
 2. Facilitaire ondersteuning; het bieden van faciliteiten ten behoeve van klanten, databestanden, kaart- en beeldmateriaal enz.
 3. Bijdragen aan de bevordering van het cultuurhistorisch beleid (projecten)
 4. Netwerkpartner, waarbij uitvoering van landelijke initiatieven op het provinciale schaalniveau tot de mogelijkheden behoort.

5. Het ondersteunen van en meewerken aan de totstandkoming van een (stichting die zich beijvert voor de realisering en uitvoering van een) depot voor bouwhistorisch materiaal.

In de nu volgende paragrafen worden per product de doelstellingen, targets, kosten, opbrengsten en de uitgevoerde werkzaamheden. Per product wordt zo een overzicht verkregen van de activiteiten waarvoor subsidie is verleend, met een vergelijking tussen de nagestreefde en gerealiseerde doelstellingen en daarbij een toelichting over kosten en opbrengsten.

1.6 PRODUCTEN EN DIENSTEN

1.6.1 ONBETAALDE DIENSTVERLENING

Productdoelstelling / Beoogde effecten (OD)	- door het geven van informatie en adviezen aan gemeenten en particulieren op het terrein van wet- en regelgeving, voorbereiding en begeleiding van restauraties enz. en het beantwoorden van vragen omtrent cultuurhistorie en ruimtelijke ordening, via het aanwakken van het cultuurhistorisch besef komen tot een betere uitvoeringspraktijk van monumentenzorg. - door het geven van informatie en adviezen aan gemeenten op het gebied van de archeologie en door het uitvoeren van taken die in het verlengde liggen van de huidige provinciale taken op het gebied van de archeologie, bijdragen aan een goede implementatie en dienstverlening op het gebied van de archeologie aan de gemeenten.
Functie / Cluster	Ondersteuningsfunctie
Dienst	Informatie, advisering, stimulering, deskundigheidsbevordering, uitvoering
Taak	Kerntaak Informatievoorziening (Helpdesk; informatie-, contact- en meldpunt).
Aansluiting bij provinciaal beleidsdoel c.q. provinciale ambities 8A, 8B en 8C Nij Poadium	Het bieden van een loket voor ondersteuning aan gemeenten, organisaties en particulieren

Activiteiten	- geven van informatie/advies rechtstreeks; telefonisch, via de website of door bezoek aan het 'spreekuur' of advies op locatie; - geven van informatie/advies indirect; doorverwijzing naar specifieke deskundigheid; - reageren op (en in gang zetten van vervolgacties aangaande) 'meldingen'; - informatieloket voor archeologie ontwikkelen; - uitvoerende taken archeologie.
Beleidsrelevantie	Onverminderde vraag om informatie op het gebied van cultuurhistorie, monumentenzorg en archeologie, zowel van de (gemeentelijke) overheid als van de particulier (organisaties en monumenteneigenaren) en het beter organiseren en inhoud geven aan de gemeentelijke archeologie (door hen daar ondersteuning bij te bieden).
Samenwerkingspartners	Gemeenten, andere (semi)overheden, particuliere organisaties, monumenteneigenaren
Targets 2023 Kwantitatieve resultaten	- minimaal 200 'visits' per maand op de 'website' - behandeling van 100 vragen per jaar om informatie en advies van gemeenten en derden - behandeling van 10 'meldingen' - geven van 12 consulten
Effectmeting	-Behalen kwantitatieve resultaten -tevredenheid opdrachtgevers en samenwerkingspartners over kwaliteit
Voorgenomen schriftelijke publieksgerichte communicatiemiddelen	-brochures (bestaande actualiseren)

UITVOERING

In 2023:

In 2023 hebben op onze website www.monumentenzorg.frl 1.790 sessies plaatsgevonden (vorig jaar 2.576) door 1.506 gebruikers (vorig jaar 2.133). Zij bezochten 4.242 pagina's op de website (vorig jaar 5.683). Per maand werd de website gemiddeld 150 keer bezocht (vorig jaar 215). Uit deze cijfers en het hoog blijvende percentage 'new visitors', blijkt dat onze website nog steeds vaak wordt bezocht voor informatie. Het zijn qua web-bezoeken

aanzienlijk minder dan vorig jaar: 29%. Dit vindt zijn oorzaak mede in het feit dat in 2022 voor een aantal projecten zoals K(l)eigoed en de dakenregeling informatie bij het Steunpunt kon worden ingewonnen. Er kan worden gesteld dat het bezoek van onze website in 2022 op een hoger niveau lag dan in de voorgaande jaren en nu daalt. Wij denken dat het gebruik ook in algemene zin van onze website (allerlei actuele informatie) zich nu meer op het huidige niveau zal stabiliseren. Het merendeel van die vragen heeft betrekking op subsidiemogelijkheden voor instandhouding, als ook aangaande procedures (vergunningen e.d.). De vragen worden voornamelijk gesteld door particulieren (90%).

Product ONBETAALDE DIENSTVERLENING						
Functionaris	Gerealiseerd 2023		(begroot) Werkplan 2023		Gerealiseerd 2022	
	Uren	Bedrag	Uren	Bedrag	Uren	Bedrag
Directeur	113	€ 12.298	100	€ 11.002	90	€ 9.571
Technisch consultant	13	€ 1.117	20	€ 1.835	17	€ 1.391
Administratief coördinator	340	€ 20.740	300	€ 17.901	302	€ 18.280
Archeoloog	75	€ 6.358	100	€ 8.630	85	€ 6.834
Consulent Monumentenzorg	0	€ 0	0	€ 0	0	€ 0
TOTAAL	541	€ 40.513	520	€ 39.368	494	€ 36.076
Incl. toe te rekenen bureaunkosten		€ 45.139		€ 44.941		€ 40.286
Provinciale boekjaarsubsidie:		€ 32.740	520	€ 13.567	494	€ 22.264
(Eigen) Bijdrage (derden):		€ 12.399		€ 31.374		€ 18.022
Afwijking realisatie t.o.v. begroot:		+ 0,4 %				-3 %

Verklaring:

De aan onbetaalde dienstverlening bestede uren (541) in 2023, zijn hoger dan begroot (520) en liggen ook hoger dan in 2022 (494). In 2021 was er een 'piekjaar' met 650 uren. Voor het beantwoorden van vragen, het leveren van informatie en het uitzoeken van zaken om die informatie te kunnen leveren, is dus onverminderd een groot aantal uren benodigd.

1.6.2 BETAALDE DIENSTVERLENING

Productdoelstelling / Beoogde effecten (BD)	Het in opdracht leveren van diensten en producten aan gemeenten, particuliere organisaties en derden (monumenteneigenaren), opdat de veelal gebrekkige praktijk van de monumentenzorg (door onvoldoende menskracht en deskundigheid bij met name gemeenten) op een betere en verantwoorde wijze wordt ingevuld en de kwaliteit van (de integrale zorg voor) het onroerend cultureel erfgoed en archeologie toeneemt.
Functie / Cluster	Ondersteuningsfunctie
Dienst	Begeleiding, ontwikkeling, uitvoering, levering
Taak	Kerntaak "Ondersteuning"
Aansluiting bij provinciaalbeleidsdoel	Op zich geen; het betreft hier geen gesubsidieerd product. Echter, er wordt wel invulling gegeven aan: "Het bieden van een loket voor ondersteuning aan gemeenten".
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> - uitvoering van gemeentelijke taken op het terrein van de monumentenzorg, zoals monumentenvergunningen, begeleiden van restauraties; - uitvoering van gemeentelijke taken op het terrein van de archeologie, zoals het bijvoorbeeld opstellen van een Program van Eisen, of het controleren ervan; - verrichten van diensten en/of leveren van producten op het terrein van de monumentenzorg en archeologie die geen (wettelijke) taak betreffen doch waarvoor door gemeenten of derden een opdrachten aan het steunpunt kan worden verstrekt, zoals waardestellingen, bouwhistorisch onderzoek, cultuurhistorische verkenningen, gemeentelijk beleid (voorbereiding, ontwikkeling of opstellen beleid) en gemeentelijke monumentenlijst (ondersteuning, voorbereiding of ver-

	vaardiging). - bemiddeling en/of uitbesteding van opdrachten, indien de opdracht dermate specifieke deskundigheid vergt die niet door het steunpunt kan worden geleverd maar wel door andere externe deskundigen.
Beleidsrelevantie	Om een positie als marktpartij te verwerven in het veld van de monumentenzorg, cultuurhistorie en archeologie om als Steunpunt Monumentenzorg Fryslân te kunnen blijven bestaan, dient 65% van de begrote kosten te worden verdiend met opdrachten uit de markt.
Doelgroep / Klant	Opdrachtgevers; voornamelijk gemeenten en gemeentelijke stichtingen en uit projecten
Targets 2023	- 1 opdracht voor het vervaardigen van een gemeentelijke monumentenlijst c.q. lijsten karakteristieke panden in bestemmingsplannen/omgevingsplannen - 1 opdracht voor het verrichten van het gehele gemeentelijke takenpakket - 2 opdrachten voor het vervangen van een monumenten-ambtenaar - ondersteunen van drie grote monumentenstichtingen - 40 archeologische opdrachten / bureau-onderzoek Tot de betaalde dienstverlening behoren ook de werkzaamheden t.b.v. de 'provinciale Dienstverlening Subsidieverstrekking'. Voor 2023 was een contract / opdracht Specialist Monumentenzorg door de provincie Fryslân verstrekt met een regiebudget van € 57.500 (onze technisch consulent Gerard van Dijk verricht deze werkzaamheden al sinds 2012).

UITVOERING

Betaalde dienstverlening in 2022:

Opdrachten:

Aantal facturen	Aantal Opdrachtgevers	totaal Btw	bedrag opdrachten	bedrag excl. Btw
168	19	€ 81.827	€ 471.478	€ 389.651

Product BETAALDE DIENSTVERLENING						
Functionaris	Gerealiseerd 2023		(begroot) Werkplan 2023		Gerealiseerd 2022	
	Uren	Bedrag	Uren	Bedrag	Uren	Bedrag
Directeur	324	€ 35.261	250	€ 27.505	263	€ 27.970
Technisch consulent	1269	€ 109.032	1000	€ 91.750	1288	€ 105.358
[waarvan Provincie]	543	€ 46.655	496	€ 45.508	572	€ 46.790
Administratief coördinator	74	€ 4.514	150	€ 8.951	249	€ 15.072
Consulent Monumentenzorg	1501	€ 128.366	1500	€ 122.040	1450	€ 118.595
Archeoloog	462	€ 39.164	400	€ 34.520	262	€ 21.065
Medewerker Bouwhistorie	349	€ 14.435	0	€ 0	0	€ 0
Inhuur Wânswert	16	€ 1.356	0	€ 0	52	€ 10.719
TOTAAL	3995	€ 330.772	3300	€ 284.766	3564	€ 298.959
Incl. toe te rekenen bureaunkosten		€ 368.544		€ 325.063		€ 332.579
Provinciale boekjaarsubsidie:		€ 0	3300	€ 0	3564	€ 0
Bijdrage derden:		€ 368.544		€ 325.063		€ 359.788
Afwijking realisatie t.o.v. begroot		+ 13 %				+ 5 %

Verklaring:

De uren die in totaal aan betaalde dienstverlening zijn besteed, zijn 695 meer dan begroot, en 431 meer dan in 2022 gerealiseerd. Een groot gedeelte hiervan is toe te schrijven aan de ‘inhuur’, vooral op het gebied van de archeologie.

De ‘toename’ zit vooral bij Gerard van Dijk; 269 uur meer ten opzichte van begroot door extra inventarisatieopdrachten voor karakteristieke panden. Zoveel zelfs dat een nieuwe medewerker bouwhistorie per 1 oktober 2023 werd aangesteld. Haar uren (349) hebben uiteraard ook bijgedragen aan de toename en waren niet begroot.

Vanwege het feit dat de uren voor de diverse kerkenvisies feitelijk bij het product Kenniscentrum Herbestemming Noord horen en zijn ondergebracht en de inkomsten van de betalende gemeenten daar als ‘bijdragen van derden’ zijn geboekt, zijn deze uiteraard niet bij de betaalde dienstverlening ondergebracht. Ondanks dat zijn de uren betaalde dienstverlening behoorlijk hoger dan begroot.

De in 2023 geleverde diensten en producten in de betaalde dienstverlening (inclusief de projecten) hebben in totaal € 389.651 (excl. Btw) aan inkomsten opgeleverd. De betaalde dienstverlening heeft ons € 368.544 gekost. In het Werkplan 2023 werd ingeschat dat er € 377.972 (excl. Btw) binnen zou moeten komen (inclusief projecten) om de begroting sluitend te kunnen maken.

Aangezien Harm Haitsma en Gerard van Dijk al aan het maximum zitten van hun urencapaciteit, zal de extra benodigde opbrengst uit de betaalde dienstverlening nog meer bij Marleen Pennewaard en Dick Bloemhof vandaan moeten komen met extra opdrachten en zullen de uurtarieven dors dienen te worden verhoogd op basis van de sterk gestegen loonkosten. Op basis van de door ons gehanteerde cao Sociaal Werk Welzijn & Maatschappelijke Dienstverlening 2023-2025 hebben wij namelijk de verplichting tot loonsverhogingen van 7% per 1 juli 2023, 4% per 1 januari 2024 en 4% per 1 juli 2024.

1.6.3 WERKBUDGET VRIJWILLIGERSORGANISATIES

Productdoelstelling / Beoogde effecten (WVM)	- versterken van monumenteninstellingen, die hen professioneler en efficiënter doet functioneren en daarmee het belang van de monumentenzorg in Fryslân beter kunnen dienen; - verbeterd uitdragen van ieders rol in de monumentenzorg
Functie / Cluster	Ondersteuningsfunctie
Dienst	Ondersteuning; Het gaat hier niet om een ‘eigen’ product van het Steunpunt, maar om een werkbudget van een viertal vrijwilligersorganisaties (zie hierna) in het Monumintehûs waarover het Steunpunt het beheer heeft. De ondersteuning bestaat dan ook in feite alleen uit het beheer van het budget (toetsing aan de afspraken en het overmaken van gelden).
Taak	Kerntaak “Ondersteuning”
Aansluiting met provinciaal beleidsdoel c.q. provinciale ambities 8A, 8B en 8C Nij Poadium	- facilitering/ondersteuning van vier vrijwilligersorganisaties in de monumentenzorg. In Nij Poadium wordt het structurele werkbudget voor vier vrijwilligersorganisaties bestendigd. Op basis van het coalitieakkoord is het werkbudget van € 10.000 dat in 2019 eindig was, omgezet in een structureel werkbudget voor de jaren 2020 t/m 2024 met € 15.000 per jaar.
Activiteiten	De vier desbetreffende organisaties hebben op basis van het hiervoor genoemde GS-besluit, de volgende verdeling afgesproken: - Het totale budget van € 15.000 in principe als volgt verdeeld: Boerderijstichting Fryslân: € 6.250 Stichting Staten en Stinzen: € 6.250 Erfgoedvereniging Bond Heemschut Friesland: € 1.250 Stichting Industrieel Erfgoed Friesland: € 1.250 - tussen de werkbudgetten bestaat uitwisselbaarheid c.q. flexibiliteit, zowel tussen organisaties als qua jaar; indien een organisatie i.v.m. verwachte uitgaven (jubileumactiviteiten bijvoorbeeld) in het ene jaar meer nodig heeft dan in het andere, kan worden gereserveerd; - onderbestede budget van de ene organisatie kan door een andere organisatie bij extra kosten worden aangewend. Hiertoe wordt in oktober van het jaar een overleg gepland alwaar de

	<p>budgetten c.q. mogelijke overheveling worden besproken;</p> <ul style="list-style-type: none"> - het eventuele totale niet bestede geld in een jaar, zal door het Steunpunt in haar Jaarrekening worden opgenomen als “schuld” aan genoemd organisaties. - het werkbudget zal door de vier organisaties alleen worden aangewend voor activiteiten en kosten die met die activiteiten samenhangen, zoals nieuwsbrieven, publicaties, bijeenkomsten (thema-avonden) enz.; - het werkbudget zal door de vier organisaties niet worden aangewend voor stichtingseigen kosten, zoals reiskosten van bestuurders. - het Steunpunt houdt een totaal kostenoverzicht bij; - ‘externe kosten’ voor de organisaties in het kader van de activiteiten, kunnen door de organisaties eerst zelf worden betaald en vervolgens gedeclareerd bij het Steunpunt. Dit gaat vergezeld van een overzicht van de kosten waarvoor deze zijn gemaakt; - voor voorziene grotere kosten (en om recht te doen aan het woord werkbudget), kunnen de organisaties ook een voorschot op hun aandeel werkbudget aanvragen bij het Steunpunt van maximaal 75%. Het Steunpunt zal hiervoor een ‘format’ maken. Een verzoek om voorschot gaat vergezeld van een begroting. - de vier organisaties brengen de gemaakte kosten inzichtelijk naar activiteit in beeld bij het Steunpunt, hetzij bij eindafrekeningen van kosten waarvoor een voorschot is verleend hetzij bij declaraties; - het Steunpunt Monumentenzorg legt in haar Jaarverslag en Jaarrekening verantwoording af aan de provincie Fryslân van deze budgetsubsidie van € 15.000 en wat daarvan aan activiteiten is uitgevoerd.
Beleidsrelevantie	Het vergroten van het publieksbereik van de cultuurhistorie in het algemeen en op het gebied van het industrieel erfgoed, boerderijen en staten en stinzen in het bijzonder.
Samenwerkingspartners	De 4 genoemde monumenteninstellingen, die als flankerende organisaties in het Monumintehûs Fryslân zijn gehuisvest.
Targets 2023	De kwantitatieve resultaten zijn volledig afhankelijk van de plannen en (beoogde) activiteiten van de vier genoemde instellingen.
Kwantitatieve resultaten	Gezien de definitie van dit werkbudget, heeft het Steunpunt geen invloed op de aanwending van de middelen voor dit werkbudget, anders dan het toetsen aan de afspraken.

In de jaren 2017 t/m 2020 stond het werkbudget vrijwilligersorganisaties (van € 15.000 per jaar) los van de boekjaarsubsidie, mede gezien het feit dat wij als Steunpunt Monumentenzorg Fryslân daartoe alleen een rol vervullen van bankier. In de beschikking van de provincie Fryslân d.d. 8 maart 2021 staat “het vergroten van het publieksbereik van de cultuurhistorie in het algemeen en op het gebied van industrieel erfgoed, boerderijen en staten en stinzen in het bijzonder” als een subsidiabele activiteit opgenomen. In de praktijk betekent dit geen wijziging, daar dit nog steeds het werkbudget vrijwilligersorganisaties betreft waar de invulling van de gesubsidieerde activiteiten wordt ingevuld door de vier desbetreffende organisaties. Zij hebben op de volgende manier hun middelen uit dit werkbudget in 2021 ingezet:

Boerderijstichting Fryslân:

Deze stichting heeft het gehele beschikbare budget 2023 à € 6.250,-- opgesoupeerd. Het bestede bedrag ging naar de volgende activiteiten::

- Het opmaken, drukken en verzenden van de (papieren) nieuwsbrieven;
- Projecten: schoolproject. Tentoonstelling 2024 en Gelede boerderijen 2023
- Open Monumentendag; De Amerikaanse boerderij;
- Thema-avonden;
- De jaarlijkse excursie;

Het restantsaldo op 31-12-2023 voor de Boerderijstichting is € 0,00.

Stichting Staten en Stinzen:

Deze stichting had 31-12-2022 geen restantbedrag meer staan. Het gehele jaarbudget 2023 (€ 6.250,--) had zij dus tot haar beschikking in 2023. Ten laste hiervan heeft zij in 2023 ook alles gedeclareerd. Het bestede bedrag ging naar de thema-avond, excursies, nieuwsbrieven, publicaties en de website. Het restantsaldo op 31-12-2023 voor de stichting Staten en Stinzen is derhalve € 0,00.

Erfgoedvereniging Bond Heemschut Friesland:

Bond Heemschut Friesland heeft uit het haar ter beschikking staande budget van € 3.343 (het jaarbudget van € 1.250,-- en een nog openstaand saldo van € 2.093) in 2023) een voorschot van € 1.500 aangewend voor de plannen en activiteiten in 2024 waarvan de kosten in 2024 nu moesten worden voorgefinancierd. Dit alles in het kader van het project Post’65, met name in het kader van het boekwerk Post’65 Fryslân 1965-2000 en een informatiemiddag voor historische verenigingen hierover. Het voorgaande betekent, dat er ten aanzien van de Erfgoedvereniging Bond Heemschut Friesland op 31 december 2023 een restantbedrag van € 1.843 is, dat overheveling naar 2024 vergt. Dit bedrag is dan ook als ‘schuld’ in de jaarrekening opgenomen ten aanzien van de Bond Heemschut.

Stichting Industrieel Erfgoed Friesland:

De stichting Industrieel Erfgoed Friesland heeft het in 2023 tot haar beschikking staande budget van € 1.250 (het jaarbudget € 1.250,- en geen openstaand saldo meer) geheel gedeclareerd. Dit is besteed aan een aantal project(bezoek)en, projectonderzoek en aan de website. Het voorgaande betekent, dat er ten aanzien van de stichting Industrieel Erfgoed Friesland op 31 december 2023 geen restantsaldo is, € 0,00 derhalve.

Het volledige en goedgekeurde financiële overzicht van het werkbudget vrijwilligersorganisaties 2023 is te vinden als bijlage bij dit jaarverslag. Er is in totaal in 2023 € 15.250 uit het werkbudget door de organisaties aangewend.

De begeleiding c.q. financiële administratie heeft in 2023 van Dick Bloemhof 10 uur gevegd. Deze uren – en het bijbehorende bedrag van € 1.046 zijn bij de kosten voor dit onderdeel in beeld gebracht. De € 1.046 zijn door ons bekostigd vanuit de opbrengst van de betaalde dienstverlening, waardoor de specifieke bijdrage van de provincie Fryslân voor dit onderdeel € 15.000,- ook alleen voor dit onderdeel is gebruikt en de ‘begeleidingskosten’ ervan niet op de budgetsubsidie drukken; deze hebben wij voor onze rekening genomen.

Het niet gebruikte deel van het werkbudget, zijnde € 1.843,- in totaal, is overgeheveld en specifiek voor de desbetreffende organisatie toegevoegd aan het werkbudget 2024 en in het accountantsrapport 2023 opgenomen als ‘schuld’ aan de desbetreffende organisatie.

Het restantsaldo van dit werkbudget kan worden overgeheveld naar 2024, omdat Gedeputeerde Staten hebben besloten (beschikking d.d. 11 november 2019) om het werkbudget (dat eindig was op 31-12-2019) structureel in te stellen voor de periode 2020 t/m 2024 en te verhogen tot € 15.000 per jaar.

1.6.4 NETWERKOVERLEG

Productdoelstelling / Beoogde effecten (NO/NB)	<ul style="list-style-type: none">- afstemming bewerkstelligen in de standpunten van de deelnemers m.b.t. de geagendeerde onderwerpen;- deelnemers op de hoogte stellen van de in Fryslân aan de orde zijnde ruimtelijke plannen met implicaties op het gebied van de cultuurhistorie (monumentenzorg en archeologie) en de voorbereiding van de verschillende vormen van advisering daartoe coördineren;- verhoging van de ruimtelijke kwaliteit;- deelnemers in de gelegenheid brengen tot onderlinge kennis- en informatie-uitwisseling, tot afstemming van verschillende visies en tot gezamenlijke strategiebepaling- informatie- en kennisoverdracht, kennisuitwisseling en kennisbevordering aangaande cultuurhistorie in de breedste zin tussen in eerste instantie overheden, maar ook naar beleidsmakers, ontwerpers en andere (monumenten)organisaties.- bevorderen en stimuleren van integrale en interdisciplinaire aanpak van de cultuurhistorie in de ruimtelijke inrichting;- stimuleren van gemeenschappelijke initiatieven op het gebied van de beïnvloeding van het ruimtelijke ordeningsbeleid in het belang van de monumentenzorg en de archeologie;- overheden, beleidsmakers, ontwerpers en alle andere betrokkenen, stimuleren om cultuurhistorie te betrekken (en inspiratiebron te laten zijn) bij de ruimtelijke planvorming en hen daarin te ondersteunen
Functie / Cluster	Platformfunctie
Dienst	Facilitering, afstemming, coördinatie, kennisuitwisseling, stimulering, informeren, kennisoverdracht, kennisbevordering en organisatie
Taak	Kerntaak “Platform”
Aansluiting bij provinciaal beleidsdoel c.q. provinciale ambities 8A en 8C Nij Poadium	<ul style="list-style-type: none">- het bieden van een platform ter bevordering van de afstemming en uitwisseling tussen de betrokken overheden en andere partijen- het bevorderen van kennis en deskundigheid bij gemeenten op het gebied van wet- en regelgeving op het gebied van archeologie, cultuurlandschap en monumenten en de inhoudelijke praktijk daarvan;- het bieden van een loket voor ondersteuning aan

	gemeenten.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> - organisatie van een netwerkoverleg en netwerkbijeenkomsten of webinars - organiseren bijeenkomst rond een specifiek thema of – project (Groen Erfgoed) - netwerkontwikkeling; podium bieden om bij overheden en instellingen het belang van de cultuurhistorie in de ruimtelijke ordening te benadrukken - stimuleren van (gemeenschappelijke) initiatieven op het gebied van de beïnvloeding van het ruimtelijke orderingsbeleid in het belang van de monumentenzorg en de archeologie - nog meer pro-actieve aanpak gezamenlijk met de RCE, Hûs en Hiem en de provincie Fryslân om die gemeenten die met informatie en deskundigheid nauwelijks kunnen worden bereikt toch gericht te benaderen, om hen in het verbeteringsproces te begeleiden.
Beleidsrelevantie	<ul style="list-style-type: none"> - Afstemming over en zorgen voor een vroege en goede inbreng van de cultuurhistorie – als belangrijke component van de ruimtelijke kwaliteit – in ruimtelijke plannen, en daarbij de integrale advisering bevorderen. Daartoe ook overleg en afstemming aangaande thema's en visies ter bevordering van de cultuurhistorie in de ruimtelijke ordening. - Kennisbevordering, opdat beleid en uitvoering in de cultuurhistorie zo goed en efficiënt mogelijk worden gerealiseerd en daarmee ook een verhoging van ruimtelijke kwaliteit (door cultuurhistorie in een disciplinaire aanpak a.h.v. het adagium 'behoud door ontwikkeling') wordt bewerkstelligd.
Samenwerkingspartners	Alle 24 Friese gemeenten; RCE, Hûs en Hiem, provincie Fryslân, allerlei organisaties op het gebied van cultuurhistorie, landschap en ruimtelijke inrichting, architecten enz.
Targets 2023	<ul style="list-style-type: none"> - 1x Netwerkoverleg, o.a. de samenwerking tussen de 'rode', 'groene' en 'blauwe' organisaties; - 2 netwerkbijeenkomsten organiseren (waaronder A&O nieuwe stijl); - 2 Erfgoedcafés (met specifieke thema's; technische dan wel actuele en/of provinciale); - 12x Monumentenspreekuur 2.0 <p>Indien bijeenkomsten of overleggen niet mogelijk zijn, vindt de invulling plaats met in 2020 ontwikkelde nieuwe digitale</p>
Kwantitatieve resultaten	

	wegen als webinars, videoconferenties, informatiepakketten, vragenlijsten enz.
Effectmeting	<ul style="list-style-type: none"> -Behalen kwantitatieve resultaten -tevredenheid samenwerkingspartners over kwaliteit
Vorgenomen schriftelijke publieksgerichte communicatiemiddelen	(digitale) informatie (pakketten) indien bijeenkomsten niet mogelijk zijn.

UITVOERING

In 2023:

Dit product heeft na de coronajaren 2020, 2021 en deels 2022 ook nog in 2023 met de consequenties en 'verworvenheden' er van te maken gekregen. De in die jaren ontwikkelde nieuwe (digitale) vormen zijn in 2022 en 2023 voortgezet en vele bijeenkomsten vonden nog steeds plaats via digitale vergadervormen (Teams). Vele bijeenkomsten zijn blijvend in de vorm van allerlei webinars gehouden die landelijk werden ontwikkeld. Voor gemeenten was het eenvoudig om daar aan mee te doen. Een kleiner aantal bijeenkomsten dan begroot heeft daadwerkelijk fysiek plaatsgevonden.

- ✓ De afgelopen vier jaar werden door de drie noordelijke steunpunten samen met de RCE speciale bijeenkomsten georganiseerd in het kader van "**Erfgoed en de Omgevingswet**". In 2023 werd de laatste van deze reeks op 16 mei in Nuis gehouden. Wederom in samenwerking met de RCE en de collega steunpunten van Drenthe en Groningen. De onderwerpen die hierbij centraal stonden waren de 'omgeving van het monument', het DSO (digitale stelsel) en de laatste acties die gemeenten moeten hebben uitgevoerd voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024.
- ✓ In 2023 is **twee** keer een **Erfgoedcafé** (specifieke themabijeenkomsten voor met name gemeenteambtenaren) georganiseerd. De eerste betrof een Digitaal Erfgoedcafé op 19 april waarin het digitaliseren van erfgoed in samenwerking met Werkgroep De Databeet centraal stond. De tweede betrof de spin-off van de bijeenkomst van 16 mei; men wilde dieper ingaan op een drietal thema's: participatie, archeologie en de omgeving van het monument en de specifieke zorgplicht die daarmee annex is. De laatste twee thema's zijn uitgewerkt in een bijeenkomst op 14 november. Aangezien de RCE hier niet meer bij betrokken was, is – hoewel ook hier werd samengewerkt met Drenthe en Groningen – hier de titel 'erfgoedcafé' aan meegegeven.
- ✓ In 2023 hebben geen fysieke **Netwerkoverleggen en Netwerkbijeenkomsten** plaatsgevonden. Daarvoor in de plaats is meegewerkt aan webinars op landelijk niveau waar Friese gemeenten aan meededen en waar wij onze expertise hebben ingebracht (o.a. op 7 november over de borging van wat uit de 'kerkenvisies' naar voren kwam). Bovendien zijn er bijeenkomsten gehouden in

het kader van de stichting Certificering Restauratie (zie 1.6.5) en kennismaking van alle monumentenorganisaties met de nieuwe gedeputeerde (zie 1.6.6).

- ✓ De cursusdag **Actualiteiten & Ontwikkelingen**. In 2022 vond een nieuwe A&O 2.0 plaats als pilot. Op basis van deze landelijke pilot hebben de RCE en de Erfgoed Academie in 2023 besloten met de A&O-dagen te stoppen. De RCE gaat samen met de Steunpunten naar nieuwe vormen te zoeken die aansluiten bij de provinciale praktijk. Dit zal worden uitgewerkt in themabijeenkomsten in 2024 met de mogelijke onderwerpen als "FARO" en de "Koude Oorlog".
- ✓ In 2023 hebben **16 Monumentensprekuren** plaatsgevonden. In al deze monumentensprekuren (en als het kan met een bezoek ter plaatse), zijn in totaal 42 planbehandelingen geweest, waarvan 16 plannen met een tweede of derde bespreking.

Product NETWERKOVERLEG						
Functionaris	Gerealiseerd 2023		(begroot) Werkplan 2023		Gerealiseerd 2022	
	Uren	Bedrag	Uren	Bedrag	Uren	Bedrag
Directeur	148	€ 16.107	150	€ 16.503	151	€ 16.059
Technisch consulent	0	€ 0	0	€ 0	4	€ 327
Administratief coördinator	221	€ 13.481	190	€ 11.337	163	€ 9.866
Consulent monumentenzorg	0	€ 0	0	€ 0	4	€ 327
TOTAAL	369	€ 29.588	340	€ 27.840	350	€ 26.579
Incl. toe te rekenen bureaunkosten		€ 32.966		€ 31.780		€ 29.681
Provinciale boekjaarsubsidie:		€ 32.966	340	€ 31.780	350	€ 29.681
Bijdragen derden:						€
Afwijking realisatie t.o.v. begroot		+ 4 %				- 3 %

Verklaring

Ten aanzien van de doelen c.q. 'targets' kan worden geconstateerd, dat deze qua aantallen op zich zijn gehaald, ondanks het feit dat een vast onderdeel – de A&O cursusdag – door het rijk een streep is gehaald. Er is voor wat betreft het Monumentensprekuren ook sprake van een verhoogd aantal van 42 planbehandelingen tegenover 30 in 2022, 34 in 2021, 35 in 2020 en 31 in 2019. Het aantal zit weer – en zelfs nog iets hoger – dan de 'coronajaren' waarin het aantal monumentensprekuren hoger dan daarvoor lag, omdat die noodgedwongen via Teams digitaal plaatsvonden. Ten aanzien van de bestede uren kan worden geconstateerd, dat dit meer uren (29) heeft gevergd dan begroot.

1.6.5 BEWUSTWORDING KENNISBEVORDERING PUBLIEKSBEREIK

Productdoelstelling / Beoogde effecten	<ul style="list-style-type: none"> - stimuleren van het cultuurhistorisch besef - uitwisseling van informatie; - bevorderen van kennis - signalering en oplossing van knelpunten (kansen en risico's in de uitvoering van de monumentenzorg); - stimuleren en aandragen van (gemeenschappelijke) initiatieven en ideeën op het gebied van de beïnvloeding van het overheidsbeleid in het belang van de monumentenzorg en de archeologie; - bevorderen en stimuleren van de integratie van de cultuurhistorie in (sectorale) projecten; - het zorgen voor cultuurhistorische informatie in projecten op het vlak van educatie en cultuurtoerisme; - het maatschappelijk veld stimuleren cultuurhistorie bij hun (sectorale) handelen te betrekken.
BKP	
Functie / Cluster	Ondersteuningsfunctie
Dienst	Stimulering, informeren, kennisoverdracht, kennisbevordering, coördinatie, organisatie, signalering
Taak	Kerntaak "Ondersteuning"
Aansluiting met provinciaal beleidsdoel c.q. provinciale ambities 8A, 8B en 8C Nij Poadium	<ul style="list-style-type: none"> - het bevorderen van kennis en deskundigheid bij organisaties op het gebied van wet- en regelgeving op het gebied van archeologie, cultuurlandschap en monumenten en de inhoudelijke praktijk daarvan; - het vergroten van het publieksbereik (inwoners en bezoekers) van cultuurhistorie, o.a. d.m.v. erfgoededucatie naar scholen; - het bieden van een loket voor ondersteuning;
Activiteiten	- bewustmaking van en informeren van maatschappelijke

	<p>partijen over het cultuurhistorisch belang;</p> <ul style="list-style-type: none"> - het mede vormgeven, leveren van deskundigheid en verstrekken van informatie in projecten op het gebied van de cultuureducatie en het cultuurtoerisme; - coördinatie van de cultuurhistorische inbreng (uit verschillende monumenteninstellingen) in educatieve en cultuurtoeristische projecten en in promotionele activiteiten; - het ontwikkelen van nieuwe producten gericht op de oplossing van gesignaleerde knelpunten in de praktijk van de monumentenzorg.
Beleidsrelevantie	De nog steeds aanwezige noodzaak tot stimulering van het cultuurhistorisch besef en het nog niet goed ontwikkeld en vertegenwoordigd zijn van de (gebouwde) monumentenzorg en archeologie in de Erfgoededucatie, maken dat de behoefte aan kennisoverdracht groot is; zowel t.a.v. actuele regelingen en thema's, als qua besef en kennis richting onderwijs.
Samenwerkingspartners	Overheden, scholen, maatschappelijke organisaties, monumenteninstellingen
Targets 2023 Kwantitatieve resultaten	<ul style="list-style-type: none"> - inhoudelijk vormgeven aan educatieve projecten; - de Friese Monumentenkist omzetten in een nieuwe digitale vorm; - uitwerken samenwerking met stichting Erfgoed en Publiek o.a. op het gebied van voorgaande twee punten; - ontwikkeling van cultuurtoeristische projecten; - 1 nieuw product ontwikkelt en in de 'markt' gezet; systeem van voorlichting / informatie voor makelaars bij potentiële kopers van monumenten of thematische brochure voor gemeenten en/of eigenaren hoe om te gaan met monumenten en cultuurhistorie: bijvoorbeeld duurzaamheid; - gastcolleges bij restauratie-opleidingen in het kader van de CRN; -in samenhang met CRN organiseren van lessen, lezingen en bijeenkomsten gericht op kennisbevordering bij de opleidingen.
Effectmeting	<ul style="list-style-type: none"> -Behalen kwantitatieve resultaten -tevredenheid samenwerkingspartners over kwaliteit
Voorgenomen schriftelijke publieksgerichte communicatiemiddelen	Brochures, folders indien dit voor het bereiken van een breder publiek nodig is.

UITVOERING

In 2023:

De 'bewustwording en kennisbevordering' gaat over het bewustmaken, informeren en uitdragen van kennis over de (archeologische) monumentenzorg in brede zin, dus niet (alleen) op het gebied van de 'ruimtelijke kwaliteit'. Bovendien is het ook meer aan die maatschappelijke partijen gericht die minder direct met de cultuurhistorie van doen hebben; partijen wier handelen invloed heeft op de cultuurhistorie en daarvan bewust moeten worden gemaakt. Ook is er binnen dit product ook ruimte voor bijeenkomsten aangaande actuele of specifieke thema's binnen de cultuurhistorie, waarbij het gaat om kennisbevordering van monumenteninstellingen of bijvoorbeeld monumenteneigenaren.

Product	BEWUSTWORDING		KENNISBEVORDERING		PUBIEKSBEREIK	
	<i>Gerealiseerd 2023</i>		(begroot)		<i>Gerealiseerd 2022</i>	
	<i>Uren</i>	<i>Bedrag</i>	<i>Werkplan 2023</i>			
Functionaris			Uren	Bedrag	Uren	Bedrag
Directeur	162	€ 17.630	150	€ 16.503	197	€ 20.951
Technisch consulent	0	€ 0	0	€ 0	0	€ 0
Administratief coördinator	50	€ 3.050	70	€ 4.177	39	€ 2.361
Archeoloog	9	€ 763	0	€ 0	19	€ 1.528
TOTAAL	221	€ 21.443	220	€ 20.680	255	€ 24.840
Incl. toe te rekenen bureaunkosten		€ 23.891		€ 23.607		€ 27.561
Provinciale boekjaarsubsidie:		€ 2.775	220	€ 23.607	255	€ 24.384
(Eigen) Bijdrage (derden):		€ 21.115				€ 3.177
Afwijking realisatie t.o.v. begroot		+ 1 %				+ 10 %

Verklaring:

Ten aanzien van de benoemde 'targets' in het Werkplan, kan worden gesteld dat de doelstelling qua uren zijn gehaald; in vergelijking met de begroting, zijn deze met vrijwel hetzelfde aantal uren (1 uur meer) gerealiseerd. De bestede uren komen vooral voort uit de Coöperatie Restauratie Noord, de Commissie Kennis en Kunde in het kader van de stichting Certificering Restauratie, overleg met de stichting Erfgoed en Publiek en bijeenkomsten waarin vooral het landschap centraal staat. In 2023 ging het hoofdzakelijk en specifiek om een zestal onderdelen:

- **Coöperatie Restauratie Noord (CRN)**; als adviseur van het bestuur van de Vereniging Restauratie Noord is meegedacht over de toekomst van de VRN-Noord en meegewerkt aan de oprichting van de Coöperatie Restauratie Noord. Van deze organisatie zijn wij als Steunpunt Monumentenzorg Fryslân ook lid. De twee vergaderingen en de bijeenkomst (met excursie) op landgoed Ekestein op 30 augustus van de CRN hebben in totaal 12 uur gevegd.
 - Uit het vorige punt vloeit ook voort dat het Steunpunt zitting heeft in de **Commissie Kennis en Kunde** in het kader van de stichting Certificering Restauratie. In 2023 vergde dit twee vergaderingen en een tweetal grotere vergaderingen c.q. bijeenkomsten: samen met de Gelderse Commissie op 15 maart op kasteel Reuversweerd over de afstemming en uitwerking van de criteria voor de nieuwe werkwijze van beoordeling en de jaarlijkse dag van de SCR van alle partijen betrokken bij de certificering van restauratiebedrijven op 8 juni in Zwolle. In totaal heeft dit 26 uur gevegd.
 - In samenwerking met "Ruimtelijke Kwaliteit" van de provincie Fryslân vervult onze archeologie rol in de zogenaamde "**Landschaps meet up**", waarin ook de rol van de archeologie naar voren wordt gebracht. De eerste fysieke bijeenkomst na corona vond op 12 oktober in Heerenveen plaats. Bij dit onderdeel horen ook de bijeenkomsten c.q. manifestaties "Nederland Welstandsvrij?" van Attiek op 25 januari, "Wenje yn it Lânskip" op 8 maart en de bespreking Landgoederen in Oranjewoud op 26 mei. Dit alles vergde qua voorbereiding en bijeenkomsten zelf zo'n 19 uur.
 - Josje van Leeuwen heeft een Open Dag bij de archeologische opgraving bij De Stapel in Menaam georganiseerd op 27 oktober. Voorbereiding en de dag zelf vergden 9 uur.
 - Op 6 november vond de presentatie van de Erfgoednota van de gemeente Noardeast-Fryslân in Dokkum plaats. Als Steunpunt waren we bij de tot stand koming betrokken en hebben een rol gespeeld in de informatieverstrekking.
 - Het overleg dat de Steunpunten landelijk hebben (verenigd in het **N.S.C.E.**) is nodig en nuttig om van alle ontwikkelingen op de hoogte te zijn en kennis en ervaring uit te wisselen. In 2023 waren dit 8 (waarvan de helft digitaal) vergaderingen, hetgeen 62 uur vergde.
- Met de stichting **Erfgoed en Publiek** waren er een tweetal sessies c.q. gesprekken over erfgoededucatie en hoe dat goed te borgen in de toekomst in combinatie met hetgeen daarover landelijk in OPEN werd besproken (4 uur).
 - Op 16 oktober vond de eerste vergadering van de **Klankbordgroep Post65** plaats. Het verhaal van Friesland over de periode 1965 tot 1991 werd besproken en thema's voor de inventarisatie werden benoemd. Inclusief voorbereiding vergde dit 7 uur.
 - In het kader van een zogenaamde erfgoedmaand in de gemeente Opsterland, zijn een tweetal lezingen bijgewoond en bijgedragen in de discussie na afloop: op 23 november in Gorredijk met het thema funerair erfgoed en op 30 november in Beetsterzwaag over monumentale interieurs. Dit vergde in totaal 6 uur.

De 50 uren voor BKP van Marleen Pennewaard hebben voor het allergrootste deel betrekking op het proces van digitalisering van erfgoedgegevens in de aanloop naar de Omgevingswet. Dit liep via werkgroep De Databeet waarmee werd overlegd, afgestemd en bijeenkomst voor werd gehouden. Daarnaast zitten er nog enkele uren in het erfgoedbreed delen van informatie met organisaties.

1.6.6 ONDERSTEUNING PARTICULIER INITIATIEF

Productdoelstelling / Beoogde effecten (OPI)	- versterken van monumenteninstellingen, die hen professioneler en efficiënter doet functioneren en daarmee het belang van de monumentenzorg in Fryslân beter kunnen dienen; - krachten- en kennisbundeling van diverse geledingen binnen de particuliere sector van de monumentenzorg; - verbeterd uitdragen van ieders en de gezamenlijke rol in de monumentenzorg c.q. erfgoedveld.
Functie / Cluster	Ondersteuningsfunctie
Dienst	Ondersteuning, kennis- en krachtenbundeling, coördinatie, Organisatie
Taak	Kerntaak "Ondersteuning"
Aansluiting met provinciaal beleidsdoel c.q. provinciale ambities 8A, 8B en 8C Nij Poadium	- het bieden van een platform ter bevordering van de afstemming tussen de betrokken overheden en andere partijen; - dienstenloket voor de Friese monumentenorganisaties.
Activiteiten	- (centrale) behandeling van de post (inclusief signaleren, doorsturen, actie ondernemen); - ondersteuning deelnemende partijen c.q. flankerende organisaties (automatisering, vergaderstukken, correspondentie, opzetten informatieloket, opzet projecten, website-ondersteuning e.d.); - intern meldings-, informatie- en coördinatiepunt voor deze instellingen; - inhoudelijke ondersteuning en advisering bij procedures en projecten e.d.; - voorzitterschap en secretariaat van het Platform Particuliere Monumenteninstellingen; - inhoudelijke en administratieve bijdrage leveren aan (de Integratie van) de diverse nieuwsbrieven en periodieken; - als 'kwartiermaker' de verdere samenwerking in het Monumentenhuis vormgeven.
Beleidsrelevantie	Onverminderde behoefte aan afstemming, coördinatie, bundeling en ondersteuning van (particuliere) Monumentenorganisaties, die daardoor beter c.q. professioneler en efficiënter kunnen

	functioneren en daardoor hun doelstellingen – veelal op het gebied van cultuurbehoud - nog meer kunnen verwezenlijken.
Samenwerkingspartners	Twaalf monumenteninstellingen die op provinciale schaal in Fryslân actief zijn, waarbij van één – De Fryske Mole – de ondersteuning en coördinatie wordt gedaan, waarvoor ook budgetsubsidie is verkregen.
Targets 2023 Kwantitatieve resultaten	- Platform Fryske Monuminte-organisaasjes goed laten functioneren (4 vergaderingen) - als coördinerende stichting verder uitwerking en invulling geven aan verdergaande samenwerking; - beter functionerende stichtingen op het gebied van back-office, administratie, promotie en publicatie. - het ondersteunen van, alsmede het coördinatorschap (bedrijfs) voering voor de stichting De Fryske Mole op een goede, deskundige en professionele wijze vervullen binnen 650 uur per jaar. Voor zowel de stichting Staten & Stinzen als de stichting Noordelijke Lustwarande, is 100 uur ondersteuning gereserveerd.
Effectmeting	-Behalen kwantitatieve resultaten -tevredenheid samenwerkingspartners over kwaliteit

UITVOERING

In 2023:

De in 2005 gerealiseerde gezamenlijke huisvesting met de stichtingen Monumentenwacht, Alde Fryske Tsjerken en Behoud Kerkelijke Gebouwen, levert efficiencyvoordelen op en leidt tot krachtenbundeling en verminderde kwetsbaarheid. Ook huisvestingsfaciliteiten (postbus, archief- en vergaderruimte, één flexibele werkplek enz.) worden beschikbaar gesteld voor de 'kleinere' particuliere instellingen c.q. stichtingen die op zich geen personeel in dienst hebben. Hiervan wordt gebruik gemaakt door de 'flankerende organisaties'. De behoefte aan ondersteuning bij de organisaties is voor een deel ondervangen door het gebruik van genoemde (huisvestings)faciliteiten. Daarnaast leveren wij de door hen gewenste ondersteuning op administratief vlak of voor specifieke onderdelen (website, nieuwsbrief enz.). In het kader van de 'bundeling, coördinatie en afstemming' is het Platform Fryske Monuminte-organisaasjes opgericht. Van dit platform voeren wij het voorzitterschap en het secretariaat. In 2022 hebben een drietal Platform-vergadering plaatsgevonden en zijn er twee verzoeken tot toetreding gehonoreerd: de stichting Organum Frisicum; het Friese orgel en de Nederlandse Tuinenstichting. Hierdoor bestaat het Platform inmiddels uit zestien organisaties. Het nut en de noodzaak van het Platform werden door alle partijen nogmaals onderschreven en kwam ook tot uiting in de jubileumbrochure van het Steunpunt. Samen met de faciliteiten die kunnen worden geboden in de huisvesting, kan zo een meerwaarde ontstaan in sterke en elkaar versterkende instellingen ten behoeve van de cultuurhistorie. De huisvestingssituatie is in

het Platform ook drie maal besproken, aangezien ontwikkelingen maken dat de gezamenlijke huisvesting aan de Emmakade in Leeuwarden waarschijnlijk zijn langste tijd heeft gehad.

Een sinds 2013 specifiek benoemd onderdeel van dit product, is de ondersteuning van de stichting De Fryske Mole. Deze wordt voor het overgrote deel geleverd door Gerard van Dijk die als adviseur/'secretaris' functioneert. Sinds 2013 heeft de provincie Fryslân het bedrag voor ondersteuning als zodanig in mindering gebracht op de budgetsubsidie van de stichting De Fryske Mole en bij onze budgetsubsidie voor het product 'ondersteuning particulier initiatief' gevoegd.

Product ONDERSTEUNING PARTICULIER INITIATIEF						
Functionaris	Gerealiseerd 2023		(begroot)		Gerealiseerd 2022	
	Uren	Bedrag	Uren	Bedrag	Uren	Bedrag
Directeur	262	€ 28.513	200	€ 22.004	250	€ 26.588
Technisch Consulent [waarvan Fryske Mole:	506	€ 43.476	550	€ 50.463	472	€ 38.610
	506	€ 43.476]	550	€ 50.463	472	€ 38.610]
Administratief coördinator [waarvan Fryske Mole:	354	€ 21.594	300	€ 17.901	201	€ 12.167]
	255	€ 15.555]	100	€ 5.967	135	€ 8.172]
[waarvan Staten Stinzen:	24	€ 1.464]	50	€ 2.984	12	€ 726]
TOTAAL	1122	€ 93.583	1050	€ 90.368	923	€ 77.365
Incl. toe te rekenen bureaunkosten		€ 104.268		€ 103.159		€ 86.394
Provinciale boekjaarsubsidie:		€ 104.268	1050	€ 103.159	714	€ 86.394
Bijdragen derden:						
Afwijking realisatie t.o.v. begroot:		+ 1 %				+ 8 %

Verklaring

In totaal zijn aan dit product 72 uren meer besteed dan begroot, en zelfs 199 uren meer dan in 2022 gerealiseerd. Dit komt voor een deel ook door de gehele organisatie en het schrijven van documentatie voor de kennismakingsbijeenkomst van alle 16 partijen in het Platform Fryske Monuminte-Organisaasjes met de nieuwe gedeputeerde en nieuwe leden van provinciale Staten op 28 september in Nij Kleaster.

Er waren binnen dit product dus weer meer uren nodig voor het Platform Fryske Monuminte-Organisaasjes vanwege het voorgaande, de afloop van corona en de samenwerkings- en huisvestingsperikelen; de gebruikelijke vier vergaderingen hebben in 2023 plaatsgevonden met daarbij dus de specifieke vergadering in Nij Kleaster.

Gerard heeft 506 uur aan De Fryske Mole besteed. Die werkzaamheden zijn niet of nauwelijks efficiënter te delegeren aan anderen of zijn onvoorzien en van een aard die niet ingecalculeerd kan worden. Daarentegen zijn de uren die Marleen aan de ondersteuning van De Fryske Mole besteedt, hoger uitgevallen dan begroot, temeer daar een aantal activiteiten voor de PR-commissie van deze stichting (waar Marleen deel van uitmaakt) zijn uitgebreid en meer ondersteunende werkzaamheden zijn uitgevoerd.

Specifiek voor de ondersteuning van de stichting De Fryske Mole was € 56.430 en waren 650 uren begroot, terwijl er € 59.031 en 761 uren aan zijn besteed. Ten opzichte van de oorspronkelijk specifiek daarvoor beschikbaar gestelde budgetsubsidie (€ 29.202) kan worden geconstateerd dat die nog altijd duidelijk niet toereikend is.

Wij zijn van mening dat er in 2023 wat dit product betreft een goed resultaat is geboekt; de organisaties zijn goed en naar hun tevredenheid ondersteund.

1.6.7 KENNISCENTRUM HERBESTEMMING NOORD

<p>Productdoelstelling / Beoogde effecten</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - door een integrale werkwijze door middel van bemiddeling, advisering en ondersteuning, vraag en aanbod bij elkaar brengen en daarmee leegstand voorkomen, ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid bevorderen en duurzame herbestemmingen realiseren. - door een multidisciplinaire benadering samen met eigenaren, (toekomstige) gebruikers, overheden, investeerders zoeken naar kwalitatief hoogwaardige, duurzame en economische haalbare herbestemmingen, zodat monumentaal vastgoed weer toekomstwaarde krijgt - door een netwerkbenadering, een gezamenlijke (nieuwe) strategie ontwikkelen in met name krimpgebieden en daarbij de gemeenten gebiedsgerichte handreikingen aanbieden.
<p>Functie / Cluster</p>	<p>Ondersteuningsfunctie</p>
<p>Dienst</p>	<p>Informatie, advisering, stimulering, begeleiding, ontwikkeling, uitvoering</p>
<p>Taak</p>	<p>Ondersteuning, Informatievoorziening (Helpdesk; informatie-, contact- en meldpunt).</p>
<p>Aansluiting bij provinciaal beleidsdoel c.q. provinciale ambities 8A, 8B en 8C Nij Poadium</p>	<p>Aan herbestemming is door de provincie beleidsprioriteit gegeven. Hierbij verdienen boerderijen en kerken speciale aandacht. In Nij Poadium wordt ook aangegeven door de provincie dat ingezet wordt op het voortzetten van het Kenniscentrum Herbestemming Noord, vanwege het feit dat KHN bewustwording en planvorming stimuleert, vraag en aanbod koppelt en adviseert in individuele gevallen. Ook wordt mede op basis van de Nationale Kerkvisie zowel het Team als het Platform Fryske Tsjerken (financieel) ondersteunt.</p>
<p>Activiteiten</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ontwikkelen van een strategie; - 'schakelen en makelen' (vraag en aanbod bij elkaar brengen); - geven van informatie/advies direct; doorverwijzing naar specifieke deskundigheid; - stimuleren, ondersteunen en begeleiden van eigenaren; - stimuleren van (leegstands)beleid en visie bij gemeenten; - realiseren herbestemmingen - Platform Fryske Tsjerken om de voorgaande activiteiten extra en specifiek in te zetten voor de (leegstaande) Friese kerken. - als Coördinatiepunt Fryske Tsjerken de spin in het Friese web van promoten, initiëren en realiseren van kerkvisies.

<p>Beleidsrelevantie</p>	<p>De noodzaak van herbestemming moet terechtkomen in visie, beleid en strategie (gemeenten) en de problemen in de praktijk moeten worden opgelost door de eigenaar te helpen. Alleen op die manier kan herbestemming een 'boost' krijgen en het herbestemmingproces worden bevorderd en herbestemmingen worden gerealiseerd.</p>
<p>Samenwerkingspartners</p>	<p>Stichting DBF, Steunpunt cultureel erfgoed Drenthe, gemeenten, eigenaren, makelaars, architecten, projectontwikkelaars, maatschappelijke organisaties, Deltaplatform Fryske Tsjerken, Kennisnetwerk Krimp Noord-Nederland, Platform 31</p>
<p>Targets 2023 Kwantitatieve resultaten</p>	<ul style="list-style-type: none"> - aanzetten voor een gezamenlijke strategie voor gebiedsgericht herbestemmen in krimpgebieden - websitebeheer met 'aanmeldingen leegstand', 'voorbeelden herbestemming' - het (meehelpen) realiseren van herbestemmingen - het uitvoeren van herbestemmingsverkenningen en haalbaarheidsonderzoeken - als Coördinatiepunt Fryske Tsjerken (het voormalige Team Fryske Tsjerken) het aansturen en procedureel en inhoudelijk ondersteunen van iedereen die met de kerkenproblematiek c.q. leegstand te maken heeft en met kerkvisies aan de slag wil. -jaarlijkse busexcursie langs herbestemd erfgoed
<p>Effectmeting</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Behalen kwantitatieve resultaten -tevredenheid opdrachtgevers en samenwerkingspartners over kwaliteit
<p>Voorgenomen schriftelijke publieksgerichte communicatiemiddelen</p>	<p>-brochures algemeen en voor pandzoekers en professionals</p>

UITVOERING

In 2023:

De werkzaamheden zijn gezien de doelstellingen van het project/product inhoudelijk in twee onderdelen geknipt: 'strategie en thema's' en 'realiseren en ondersteunen herbestemmingen' (inclusief meldpunt en Team Fryske Tsjerken). Financieel gezien is er sprake van twee stromen: boekjaarsubsidie en betaalde dienstverlening.

Product KENNISCENTRUM HERBESTEMMING NOORD						
Functionaris	Gerealiseerd 2023		(begroot) <i>Werkplan 2023</i>		Gerealiseerd 2022	
	Uren	Bedrag	Uren	Bedrag	Uren	Bedrag
directeur	199	€ 21.657	250	€ 29.529	215	€ 22.865
Technisch Consulent	3	€ 258	0	€ 0	8	€ 654
Administratief Coördinator	45	€ 2.745	0	€ 0	73	€ 4.419
Archeoloog	0	€ 0	0	€ 0	0	€ 0
TOTAAL	247	€ 24.660	250	€ 27.505	296	€ 27.938
Incl. toe te rekenen bureaunkosten		€ 27.475		€ 31.397		€ 31.198
Provinciale boekjaarsubsidie:		€ 1.300	250	€ 9.300	296	€ 19.394
(Eigen) Bijdragen (derden):		€ 26.175		€ 22.097		€ 11.804
Afwijking realisatie t.o.v. begroot		- 12 %				- 7 %

Verklaring

Inhoudelijk:

2017 was het eerste jaar dat er geen VER-subsidie (van het rijk) meer was voor het Kenniscentrum herbesteding Noord. Niettemin is er vanaf 2021 door ons wel met name op één thema vanuit die VER verder gewerkt: 'toekomst religieus erfgoed'. Vooral door de lancering door de RCE van het instrument 'kerkenvisie' waarvoor gemeenten geld bij het rijk konden krijgen, is door ons vooral op dit onderwerp de 'inzet' gepleegd. Ook in 2023.

Daarnaast is de meldpuntfunctie weliswaar ingevuld, maar het hoofddaccent wat dat betreft ligt bij de collega's van stichting DBF waarmee wij samen het Kenniscentrum Herbesteding Noord vormen. Ook is er op verschillende manieren kennis en ervaring

gedeeld over herbesteding en gerelateerde projecten, strategieën en onderwerpen. De uren die hiervoor moesten worden aangewend, vormen samen met de uren voor het Team Fryske Tsjerken (72 uur) en de excursie langs herbestedd erfgoed, de 110 uren waar boekjaarsubsidie van de provincie Fryslân tegenover stond. In fysieke zin konden beide vergaderingen van het Platform Fryske Tsjerken (22 maart en 17 oktober 2023) doorgang vinden. In die vergadering van 22 maart werd de door het Steunpunt geschreven discussienotitie "Vrijkomende kerken en de toekomst" besproken.

Tot de uren boekjaarsubsidie behoort ook – zoals hiervoor genoemd - het organiseren van een jaarlijkse excursie langs 'herbestedd erfgoed'. In 2017 was dat langs religieus erfgoed, in 2018 langs herbestedd industrieel erfgoed en in 2019 langs historische dorpscafés. De excursie van 2020 werd uitgesteld en is alsnog gehouden op 16 september 2021; samen met Steunpunt Cultureel erfgoed Drenthe vond een 'schoolreis' plaats in Zuid-Oost Fryslân en Zuid-West Drenthe langs herbestedde scholen. In 2022 vond in hetzelfde gebied een excursie langs herbestedde boerderijen plaats. In 2023 is een 'knip' gemaakt zowel qua organisatie en gebied als qua thema. Het thema op 21 september was "Duurzaamheid in Unesco Werelderfgoed Veenhuizen". Afgestemd met beide provincies vond de excursie in 2023 dus in Drenthe plaats en zal in 2024 in Fryslân gehouden worden. Dit vergde in totaal 17 uur. Tot de gesubsidieerde uren behoort ook de ontwikkeling van beleid en strategie op het gebied van herbesteding. Daar passen ook bijdragen bij aan kennisbijeenkomsten op dit vlak. Zo is meegewerkt aan het Kenniscafé Herbesteding van het Kennisnetwerk Krimp Noord-Nederland op 4 april in 't Zandt.

De verdere bemoeienis en betrokkenheid van Dick en Marleen met de kerkenvisies in de gemeenten Súdwest-Fryslân, Smallingerland, Noardeast-Fryslân, De Fryske Marren, Heerenveen en Opsterland) zijn wel KHN-uren, maar als dit de uitvoering van werkzaamheden betrof in opdracht van de desbetreffende gemeenten, dan is er sprake van inhuur (betaalde dienstverlening) omdat die gemeenten Dick en Marleen daarvoor inhuren. Dit is derhalve cofinanciering van het product KHN. Aan de kerkenvisies zijn in totaal 113 uur besteed. Daarnaast is op basis van bespreking van de notitie "aangepaste werkwijze" in het Platform Fryske Tsjerken, dat er sinds 2019 niet langer sprake is van een Team Fryske Tsjerken, maar van een Coördinatiepunt Fryske Tsjerken bij ons Steunpunt. In het kader van de € 4.500 die wij van de RCE in 2022 hebben gekregen op basis van ons voorstel "Toekomstbestendige infrastructuur religieus erfgoed Fryslân", hebben wij als Coördinatiepunt Fryske Tsjerken toen een Werkgroep Friese kerkenvisiegemeenten opgericht. Hierin vindt uitwisseling van kennis en ervaringen met de kerkenvisie plaats, dat ten goede komt aan alle Friese gemeenten. In dat kader zijn bijeenkomsten georganiseerd, waarbij ook specifieke thema's werden uitgelicht. In 2023 is er een combinatie gemaakt met het Digitaal Erfgoedcafé (zie 1.6.4).

Analoog aan de kerkenvisies zijn er ook sessies c.q. overleggen geweest met de provincie Fryslân op een tweetal aspecten; het duurzaamheidsproject KlimOp en de database vrijkomende kerken. In KlimOp werden subsidies verstrekt voor het uitvoeren van scans bij maatschappelijk vastgoed waaronder in 2023 ook de kerken vielen. Zowel bij dit onderwerp (3 begeleidingsvergaderingen) als bij het opzetten/uitwerken van een database van de gegevens uit de kerkenvisies waar wij bij betrokken waren en mede dienden als update van Tink om 'e Tsjerken (4 begeleidingsvergaderingen), was onze inbreng dringend gewenst.

Binnen het Kenniscentrum Herbestemming Noord (KHN) worden ook betaalde opdrachten uitgevoerd die uiteraard niet onder de subsidiëring vallen. In 2022 waren dit nog projecten als "Nije fitaliteit torch âlde Pleatsen" en de prijsvraag (en Leader-project) voor herbestemde of her te bestemmen karakteristieke boerderijen in Noardwest-Fryslân. In 2023 was onze rol veel bescheidener; als onderdeel van het Kenniscentrum Herbestemming Noord is alleen meegewerkt aan de haalbaarheidsstudie naar een mogelijke herbestemming van de oude scheepswerf Draaisma in Franeker.

In het kader van het meldpunt is er vanuit het 'aanbod' (leegstaande panden) 'bemoeienis' geweest met 5 panden (o.a. de tramremise in Buitenpost, de NH-kerk in Wolvega en de panden Zilverstraat 54, 56 te Franeker). Deze 'bemoeienis' varieert van enkelvoudige advisering tot meervoudig overleg en uitzoeken zaken tot het aanzetten en uitvoeren van herbestemmingsverkenningen en haalbaarheidsonderzoeken.

De kosten zoals ze gemaakt zijn binnen de afspraken aangaande het project, oftewel naar voren gebracht in het kader van de projectfinanciën, bedroegen € 23.137. De afspraken waren: € 100 per uur, € 50 per uur indien het ging om reizen en voor reiskosten € 0,31 per kilometer. In werkelijkheid bedroegen de kosten € 108,83 per uur voor Dick, € 61,-- voor Marleen en € 85,92 voor Gerard. Dit gevoegd bij de afspraak (zie blz. 23) dat de bureaunkosten verhoudingsgewijs worden toegeedeeld aan de producten, maakt dat de daadwerkelijke kosten **€ 27.475** hebben bedragen. Hiervan kwam € 10.058 aan 'betaalde opdrachten' binnen (op basis van de inzet van in totaal 83 uren). Er is maar € 1.300 aan provinciale boekjaarsubsidie voor dit product aangewend. De andere € 16.117 heeft het Steunpunt uit eigen middelen bijgedragen.

2. PRODUCTVERANTWOORDING

Als de uren en dus de kosten van de producten die hiervoor per product in een tabel zijn weergegeven (paragrafen 1.6.1 t/m 1.6.7) in één tabel worden samengevoegd, ontstaat het volgende beeld:

	NO	BKP	OPI	KHN	OD	BD	Bureau-uren	TOTAAL
Dick								
Uren	148	162	262	199	113	324	505	1713
Kosten €	16.107	17.630	28.513	21.657	12.298	35.261	54.959	186.420
Gerard								
Uren	0	0	506	3	13	1269	28	1819
Kosten €	0	0	43.476	258	1.117	109.032	2.406	156.286
Marleen								
Uren	221	50	354	45	340	74	51	1135
Kosten €	13.481	3.050	21.594	2.745	20.740	4.514	3.111	69.957
Josje								
Uren	0	9	0	0	75	462		546
Kosten €	0	763	0	0	6.358	39.164		46.287
Harm								
Uren	0	0	0	0	0	1501	31	1532
Kosten €	0	0	0	0	0	128.366	2.651	131.025
Renate								
Uren						349	12	361
Kosten €						14.435	496	14.931
TOTAAL								
Uren	369	221	1122	247	541	3.995	627	7.106
Kosten €	29.588	21.443	93.583	24.660	40.513	330.772	63.623	599.069
bureau-kosten	3.378	2.448	10.685	2.815	4.626	37.772		
TOTALE KOSTEN €	32.966	23.891	104.268	27.475	45.139	368.544	Werk-budget 1.917	599.069

In het **Werkplan 2023** werd van de volgende tabel uitgegaan:

	NO	BKP	OPI	KHN	OD	BD	Bureau-uren	TOTAAL
Dick								
Uren	150	150	200	250	100	250	500	1600
Kosten €	16.503	16.503	22.004	27.505	11.002	27.505	55.010	176.019
Gerard								
Uren	0	0	550	0	20	1000	30	1600
Kosten €	0	0	50.463	0	1.835	91.750	2.753	146.796
Marleen								
Uren	190	70	300	0	300	150	50	1060
Kosten €	11.337	4.177	17.901	0	17.901	8.951	2.984	63.250
Josje								
Uren	0	0	0	0	100	400		500
Kosten €	0	0	0	0	8.630	34.520		43.152
Harm								
Uren	0	0	0	0	0	1500	100	1600
Kosten €	0	0	0	0	0	122.040	8.136	130.168
TOTAAL								
Uren	340	220	1050	250	520	3300	680	6360
Kosten €	27.840	20.680	90.368	27.505	39.368	284.766	68.883	559.385
bureau-kosten	3.940	2.927	12.791	3.892	5.573	40.297		
TOTALE KOSTEN €	31.780	23.607	103.159	31.397	44.941	325.063	68.883	559.385

Vanaf het Productplan 2016 worden de bureaunkosten verhoudingsgewijs toegedeeld aan de producten c.q. activiteiten; op basis van het aandeel dat dit product op het totaal aan directe kosten heeft.

Product	Directe kosten	Percentage	Indirecte kosten / bureaunkosten
NO	€ 27.420	5,31 %	€ 3.378
BKP	€ 19.873	3,85 %	€ 2.448
OPI	€ 86.730	16,79 %	€ 10.685
KHN	€ 22.854	4,43 %	€ 2.815
OD	€ 37.545	7,27 %	€ 4.626
Werkbudget Vrijwill.	€ 15.425	2,99 %	€ 1.900
Subtotaal Gesubsidieerde producten	€ 209.847	40,63 %	€ 25.851
BD	€ 306.556	59,37 %	€ 37.772
TOTAAL	€ 516.404	100%	€ 63.623

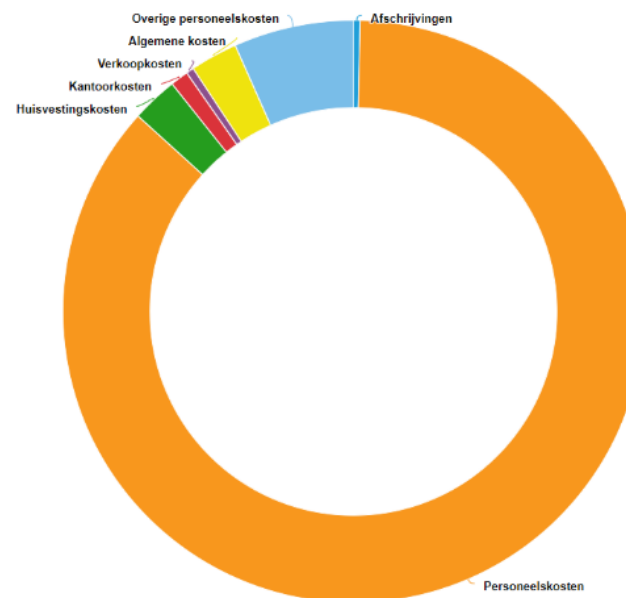
2023 daadwerkelijk gemaakte kosten van deze functionarissen, betekenen het volgende:

Functionaris	Salaris 2023	Overige personeelkosten	7,90% overhead	Salaris incl. overhead	Kosten Per uur
Directeur	166.023	6.748	13.649	186.420	108,83
Technisch consulent	138.095	6.748	11.443	156.286	85,92
Administratief coördinator	57.415	6.748	5.069	61.957	61,00
Consulent Mon.zorg	114.684	6.748	9.593	131.025	85,52
Bouw-historicus	12.417	1.421	1.093	14.931	41,36
Totaal Eigen personeel	488.634	28.413	40.847	550.619	
Inhuur	42.898		3.389	46.287	84,77
Mutaties (Personeels)-reserveringen	-4.747		- 364	+ 2.163	
Totaal	526.785	28.412	43.872	599.069	

Hierna staat specifiek per product aangegeven waar de hiervoor genoemde subsidies voor zijn aangewend. Dit opdat kan worden teruggevonden wie voor wat hoeveel subsidie beschikbaar heeft gesteld. In algemene zin betekenen de inkomsten ten opzichte van de uitgaven het volgende:

2023

	Uitgaven	Inkomsten	
Personeelskosten	€ 555.198		
Huisvestingskosten	€ 19.453		
Rente en afschrijving	€ 1.963	Provincie	€ 192.389
Kantoorkosten	€ 5.200	rente	€ 963
Algemene kosten	€ 16.184	financiële lasten	€ 393 -
Verkoopkosten	€ 1.072	de 'markt'	€ 389.650
Totaal:	€ 599.069		€ 582.609

De productverantwoording is de ‘vertaling’ van de tabel op blz. 22, inclusief de bureauren die naar evenredigheid aan de producten/diensten/activiteiten zijn toegedeeld. Van de subsidie van de provincie Fryslân (inclusief RCE) hebben wij aangegeven voor welke producten zij worden gebruikt. Op deze wijze is te zien en te controleren hoe de financiële inzet voor het steunpunt wordt gebruikt. Uit de Productverantwoording blijkt tevens dat het aandeel van de provinciale budgetsubsidie in de totale inkomsten 35% is, hetzelfde percentage dan in het Werkplan 2022 was begroot.

Productverantwoording 2023			
	Lasten	Baten	
Product / Activiteit		Budgetsubsidie	‘derden’
Netwerkoeverleg en – bijeenkomsten (NO)	€ 32.966	€ 32.966	
<i>Totaal Platformfunctie</i>	€ 32.966	€ 32.966	€ 0
Bewustwording Kennisbevordering & Publieksbereik (B&K)	€ 23.891	€ 21.115	€ 2.775
Ondersteuning Particulier Initiatief (OPI)	€ 104.268	€ 104.268	€ 0
Kenniscentrum Herbestemming Noord (KHN)	€ 27.475	€ 1.300	€ 26.175
Onbetaalde Dienstverlening (OD)	€ 45.139	€ 32.740	€ 12.399
<i>Totaal Ondersteuningsfunctie</i>	€ 200.773	€ 159.423	€ 41.349
Subtotaal gesubsidieerd	€ 233.739	€ 192.389	€ 41.349
Werkbudget Vrijwilligersorganisaties (WVM)	€ 16.917	€ 15.000	€ 1.917
Totaal gesubsidieerd	€ 250.656	€ 207.389	€ 43.266
Betaalde Dienstverlening (BD)	€ 348.413	€ 0	€ 331.954
Totaal	€ 599.069	€ 207.389	€ 375.220
Negatief resultaat	€ 16.460		

Deze productverantwoording 2023 betekent in vergelijking met de productbegroting 2023 het volgende:

- ✓ Voor de gesubsidieerde producten werd in de (bijgestelde) productbegroting c.q. activiteitenplan 2023 ingeschat, dat zij gezamenlijk € 234.884 en 2.380 uren zouden vergen;
- ✓ De gesubsidieerde producten in 2023 vergden € 233.739 en 2.500 uren;
- ✓ Qua kosten is er derhalve ten opzichte van de begroting een afwijking van -0,5 %;
- ✓ Qua uren is er derhalve ten opzichte van de begroting een afwijking van + 5 %;
- ✓ Er is dus (nog) meer gedaan aan gesubsidieerde activiteiten tegen minder kosten dan begroot.
- ✓ In het verleden (t/m 2020) viel de (negatieve) urenafwijking binnen de afspraak die met de provincie was gemaakt in het kader van de toenmalige systematiek van boekjaarsubsidie: “pas wanneer de overall-afwijking boven de 10% komt, ligt tussentijdse bijstelling van de gesubsidieerde producten ter bespreking voor”.
- ✓ Op basis van het wijzigingsbesluit van de provincie Fryslân d.d. 6 december 2022, wordt gesteld: “Per activiteit is aangegeven hoeveel subsidie wij u maximaal over de gehele subsidieperiode voor de uitvoering ervan verlenen”. Kortom, er hoeft niet meer per jaar met bestemmingsreserves e.d. te worden gewerkt, maar er wordt ‘aan het einde van de rit’ gekeken bij welke activiteiten sprake is van onder- dan wel overbesteding. Dat is door ons dan ook teruggedraaid.
- ✓ T.a.v. product/activiteit “werkbudget vrijwilligersorganisaties” is er sprake van een situatie waarbij de invulling van de activiteiten door vier externe organisaties wordt gedaan, en wij als Steunpunt afhankelijk zijn van deze organisaties qua declaratie van hun activiteiten.

TABEL: OVERZICHT KOSTEN PER PRODUCT c.q. ACTIVITEIT

PRODUCT	Totale Kosten	Directe Kosten		Indirecte Kosten (overhead)		Andere Indirecte Kosten (bureauren)		Totale Inkomsten	Opbrengst uit product		Eigen Bijdrage		Bijdrage Derden		Budget-subsidie	
	€	€	%	€	%	€	%	€	€	%	€	%	€	%	€	%
NO/NB	32.966	27.420	83	2.168	6	3.378	10	32.966	0	0	0	0	0	0	32.966	100
BKP	23.891	19.873	83	1.570	6	2.448	10	23.891	0	0	0	0	2.775	12	21.115	88
OPI	104.268	86.730	83	6.853	6	10.685	10	104.268	0	0	0	0	0	0	104.268	100
KHN	27.475	22.854	83	1.806	6	2.815	10	27.475	0	0	16.117	58	10.058	37	1.300	5
OD	45.139	37.545	83	2.968	6	4.626	10	45.139	0	0	12.399	27	0	0	32.740	73
WVG	16.917	15.425	91	0	0	1.900	12	16.917	0	0	1.917	11	0	0	15.000	89
Subtotaal gesubsidieerd	250.656	209.847	84	14.958	6	25.851	10	250.656	0	0	30.433	12	12.833	5	207.389	83
BD	348.413	306.556	88	4.085	1	37.772	11	331.953	331.953	100					0	0
TOTAAL	599.069	516.403	86	19.070	3	63.623	11	582.609	331.953	57	30.433	4	12.833	3	207.389	36

